

Oprac. Anna Zarzecka¹

Edycja źródeł do dziejów ziemi łomżyńskiej i wiskiej²

Akta sejmikowe ziemi wiskiej [materiał roboczy, z zachowaniem oryginalnej pisowni]³

1709. *Januarius 21.*

Viznen. castr. inser. N 57/1265 f. 578

*Actum Viznae in castro
feria secunda ante festum
Sancti Mathiae Apostoli
proxima anno Domini 1721*

Obtulit generosus Albertus Mroczkowski

Laudum conventus particularis Viznensis

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo ziemi wiskiej ziechawszy się do kościoła radziłowskiego *ad locum* popisów i sądów ziemskich *destinatum ob pestem a prope grassantem et conflagrationem* kościoła wiskiego od całej ziemi konsultantym terazniejszym miejsca naznaczonego za uniwersałem *j. kr. m. p. n. m. pro die 11 Septembris in anno praeterito* 1708 wydanym a z limitacyi różnych do dnia dzisiejszego odłożonym pod dyrekcją tegoż *jmp.* Stefana Cypryana Zakrzewskiego podwojewódzkiego i marszałkostwa tejże ziemi *unanimi consensu* postanowione konotować zleciliśmy punkta, a ponieważ *jmp.* Dominik Ignacy Bekierski podczaszy liwski, pułkownik *j. kr. m.* do ziemi naszej z swoim batalionem [2] wszedł, dobra nietylko królewskie, duchowne, ale też i szlacheckie *ultra methodum juris* agrawował i z dymów prywatnie duplikowanych po 120 tynfów wybierając *more non solito exotica praxi* egzekwując, bijąc ludzie i szlacheckie majątki dobytki grabiąc, tedy *talibus in conventiis* ile przy obronie i reskryptach *j. kr. m. p. n. m.*, którym *jmp.* pomieniony pułkownik nie *paryerował* [nieczytelne] do posłów do *j. w. jmp.* wojewody kijowskiego od *w. jmp.* Smigielskiego stolnika koronnego generała wojsk *j. kr. m.* natenczas

---

¹ Realizacja zadania „Akta sejmikowe ziemi wiskiej (1703-1794)” – pozyskanie, edycja źródłowa i popularyzacja na stronie internetowej: www.name.lomza.pl w ramach stypendium Marszałka Województwa Podlaskiego na 2025 rok.

² Edycja źródłowa zrealizowana w porozumieniu z Biblioteką PAU i PAN w Krakowie w ramach podjętego przedsięwzięcia dokonania całościowej edycji źródłowej akt sejmikowych wiskich ze zbiorów Biblioteki PAU i PAN w Krakowie.

³ Odpisy laudów i instrukcji sejmikowych. Rkps 8351 z lat 1703-1794 znajdujący się w Tekach Pawińskiego, przechowywanych w Bibliotece Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. Materiał roboczy z zachowaniem oryginalnej pisowni.

komendę mającego przywieźli nam ordynans do ruszenia się temuż batalionowi, z którego ordynansu denuncyacją osobliwą instrukcją napisawszy, uprosiliśmy za posłów do pomienionego **jmp.** Bekierskiego pułkownika **j. kr. m. jmp.** Tomasza Danowskiego cześnika żytomierskiego, **wicesgerenta** i burgrabiego grodzkiego, Tomasz Rakowskiego, Marcina Bzurę i tymże **ichmp.** posłom *pro cura circa bonum publicum* podziękowaliśmy, a że *in hoc interstitio temporis* oficerowie pomienionego batalionu wybrawszy znaczną sumę w ziemi naszej *ad extremum* dobytki pozabierali, więc niektórzy **ichmp.** obywatele *circa defensionem* grabieży oponowali się, tedy *in hoc casu* zlecamy **j. w.** panu marszałkowi [3] koła naszego, ażeby list pisać raczył do **j. w. jmp.** podkanclerzego **w. ks. l. n. w. m. p.**, jako protektora ziemi naszej, uskarżając się i donosząc na pomienionego **jmp.** Bekierskiego i oficerów jego egzorbitancye i *procedere* wiolencye nienależyte, upraszając **jmp. w. m.**, *ut videat et deferat laesiones nostras majestati j. kr. m. p. n. m.*, żebyśmy mieli *iniurati* swoją satysfakcją *in casu non satisfactionis, obligamus* tegoż **jmp.** marszałka koła naszego, ażeby imieniem całej ziemi uczyniła *solemnem [nieczytelne] publicis protestationem [nieczytelne]* temuż **jmp.** Bekierskiemu pułkownikowi i batalionowi pieszemu jego *ratione* wiolencji poczynionych sumy znacznej wybranej, grabieży pozabieranych równo z pieniędzmi, które przez obywatelów tejże ziemi *deducetur documentis et inquisitione* na trybunale koronnym lub radomskim *ex registro militari*, w czem wszyscy obywatele całej ziemi *praesenti laudo* protestują się naprzeciwko pomienionemu **jm.**, konie zaś i strzelba, jeżeliby się znalazła w ziemi naszej, temuż batalionowi *praevia recompensa* ukrzywdzonym obywatelom naszym, którą zabrali *praesenti laudo*, ~~do kogo~~ komu będzie należało, *iniungimus*. A że terazniejszemi nieszczęśliwemi nie możemy mieć *pacem* [4] *internam*, bo pod pretekstem żołnierskim siła się namnożyło swawolnych kup i opresyi stanu szlacheckiego, kiedy *nec locer a genero nec sospes ab hospite tutus*, tedy *ne praevisa jacula minus nos feriant* **ichmp.** rotmistrzów *ut usus et praxis est lege accedente anteriori laudo* obranych *ad conservationem tranwuilitatis internae approbamus obligando* **ichm.**, ażeby *ingruente necessitate* rycerstwo tejże ziemi, obwieściwszy *repressalia* swawolnym kupom przy obronie **j. kr. m. p. n. m.** dawali, a znosząc się trakty wiski, wąsoski, radziłowski z sobą i mając korespondencyą z **ichmp.** rotmistrzami poblizszych ziemi i powiatów, także z ziemiami województwa mazowieckiego i podlaskiego, *in vim* zaś *gratitudinis* tymże **ichmp.** rotmistrzom ze wsi według taryfy terazniejszej lwowskiej [nieczytelne] korzec i wóz siana i od każdego żyda po pół talera postanawiamy, którzy to **ichmp.** rotmistrza destynowani *ad hoc munus unanimitate* za konsensem i ordynansem **j. w. jmp.** kasztelana *siopus et necesse fuerit*, w pole wychodzić i z pola schodzić *tenebuntur*.

Więc że przez delegowanych ichmp. posłów Kazimierza Karwowskiego cześnika, Adama Rostkowskiego skarbnika ziemi wiskiej tak do **j. kr. m. p. n. m.**, jako **w. jmp.** podkanclerzego **w. ks. l.** [5] protektora ziemi naszej *cum ea propositione*, ażeby nas wzięwszy w protekcją swoją w tejże osobliwej dobroci swojej *non ex ullis meritis nostris* konserwując i dalej nas *eodem affectu suo favore* raczył i od przechodów wojsk **j. kr. m. p. n. m.** instancją swoją uwolnił, deklarowaliśmy na ujęcie tychże wojsk 1000 talerów bitych, że zaś **jmp.** podkanclerzy widząc dosyć zrujnowaną ziemię (lubo i sam tejże nieporównanie podlega klęsce) tak ciężkimi kontrybucjami i przechodami moskiewskimi i swieckimi swoim wrodzonym respektem kompasyą uczyniwszy i nie życząc dalszej ruiny nie akceptuje, łożywszy tak wiele [nieczytelne] na ziemi tej małej largycyjej, ale nas informuje *responsem* swoim, ażebyśmy pomienioną kwotę na zrujnowaną bazylikę wiską dezygnowali, na co chętnie pozwoliwszy przy winnem podziękowaniu, że nas *suo motivo* do tak pobożnego *incitavit* uczynku, tedy też same sumę 1000 bitych talerów na pomieniony kościół wiski destynujemy po 100 tynfów z dymu według taryfy lwowskiej, którą sumę na dwie razie do egzekucyi rozdzielamy: pierwszą ratę *ab actu praesenti* zjazdu naszego za niedziel cztery, a kończyć się będzie *feria* [6] *feria secunda post Dominicam Conductus in anno praesenti*, druga zaś rata poczynać się ma od święta **Ś. Michała** w roku niniejszym, a kończyć się będzie *ultima Decembris in anno praesenti*, do której to dystrybuty zwyż wyrażonej wszyscy zgodnie obraliśmy **ichm.** za komisarzów: z wiskiego **jmp.** Wojciecha Rostkowskiego, z wąsoskiego **jmp.** Felicjana Swiderskiego, z radziłowskiego **jmp.** Stefana Cypryana Zakrzewskiego podwojewodzego i dyrektora koła naszego, ażeby jak najprędzej według raty rozpisanych wybrawszy, do rąk **j. w. jmp.** kasztelana wiskiego ze wszystkich traktów oddawali.

Dobra zaś **j. w. jmp.** podkanclerzego **w. ks. l.** *praesenti laudo*, także dobra **jmp.** Karwowskiego cześnika, Adama Rostkowskiego skarbnika ziemi wiskiej od tej dystrybuty uwalniamy.

Renitenter uchwale naszej *subjacebunt vigore juris* szeleżne i czopowe, którego *curentia a 1 Januarii anni praesentis ad ultimam Decembris anni eiusdem* na ptrzeby ziemi postanawiamy, którą płacić *secundum antiquum usum et praxim tenebuntur*, tak w dobrach królewskich, duchownych, jako i szlacheckich karczmarze, żydzi, chrześcianie i ktokolwiek garcem mierzy, postanawiamy, które to czopowe i szeleżne [7] *de consensu omnium* puszczamy w dysozycją **jmp.** Stefana Zakrzewskiego podkomorzego ziemi wiskiej, marszałka koła naszego z tym dokładem, iż *inquantum* by sam nie afektował trzymać pomienionej dystrybuty, tedy *plus offerenti* zlecamy za konraktem arendować, przytem

interes **j. w. jmp.** kasztelana w deklarowaniu na pospolitem ruszeniu za znaczne ekspensa i fatygi szelężne i czopowe, którego pomieniony **j. w. jm.** nie tykał się ani uzurpował, *in super* ekspensa różnemi czasy spendowane w interesie ziemi na **ichmp.** posłów z własnej szkatuły.

Dezyderya zaś insze, jako to interes **jmp.** Piotra Mroczkowskiego miecznika wiskiego i **jmp.** Wojciecha Łempickiego do przyszłego sejmiku odkładamy, który *ad feriam secundam post Dominicam Conductus cum toto affectu* limitujemy, a zaś **ichmp.** oficyalistowie i urzędnicy na wszelkie konsultacye nasze, także i senatorowie *ad consulendum, ut bene sit patriae,* żeby stawali.

Działo się w Radziłowie w radziłowskim kościele *die 21 Januarii anno 1709.*

A te punk[t]a wyrażone **jmp.** marszałkowi koła naszego podpisać *et ad acta authentica regni* podać zleciliśmy.

Stefan Cypran Zakrzewski podwojewodzy i komornik graniczny, dyrektor koła rycerskiego ziemi wiskiej